І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 169. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 4-го ВЕРЕСНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 4, 1958 No. 169. VOL. LXV.

ЗАГАЛЬНА МІЛІТАРНА СИЛА ЗДА БІЛЬША ЗА СОВЄТСЬКУ — ЗАЯВЛЯЄ МЕКЕЛРОЙ

Шикаго. — На бенкеті, влаштованому з нагоди 40-вої Річної Конвенції Американського Леґіону, яка відбувається тепер у Шикаго, і в якій бере участь понад 5,000 осіб, виступив у вівторок, дня 2 вересня ц. р. секретар оборони ЗДА Ніл Г. МекЕлрой. Він заявив, що в загальній мілітарній ділянці могутність З'єдинених Держав Америки більша за мілітарну силу Совєтського Союзу, і водночас із цим висловив переконання, яке поділяє теж і президент Айзенгавер, що Совєтам не поведеться перегнати в цій ділянці ЗДА. МекЕлрой не заперечив можливости, що Совєтський Союз міг би мати тепер деяку перевагу над З'єдиненими Державами в справі будування міжконтинентальних балістичних ракет, але воно великого впливу на загальну мілітарну могутність ЗДА не має, бо обидві країни, і ЗДА і Совєтський Союз є тепер, якщо йде про міжконтинентальні ракети, в розвитковій стадії, значить у стадії випробовувань. Тому теж МекЕлрой вважав би риском витрачувати під сучасну пору більше грошей на конструкцію і продукцію міжконтинентальних ракет. Водночас із цим МекЕлрой виступив дуже рішуче проти тих „віщунів", які думають, що на дальшу мету Совєти переможуть ЗДА у мілітарній ділянці і що Москва вже сьогодні спроможна знищити ЗДА, які буцімто перебувають, якщо йде про мілітарну спроможність, у кризовій ситуації. МекЕлрой ані теж през. Айзенгавер не поділяють такого песимізму щодо майбутнього мілітарного розвитку ЗДА і, навпаки, вони обидва певні, що ЗДА вдержать в цій ділянці свою першість. В дальшому МекЕлрой з'ясував значення останніх найважливіших досягнень ЗДА в ділянці розвитку нових родів зброї, що до них він зарахував дві успішні спроби з ракетою „Атлас", як теж успішні полярні подорожі американських атомових підводних човнів „Навтилюса" та „Скейта". Разом з цим МекЕлрой перестерігав перед надто поквапною продукцією добре невипробуваних родів зброї, заявляючи, що так само, як і промисловці не квапляться з продукцією таких чи інших предметів широкого вжитку, поки вони не будуть певні, що задоволять цілком покупців, не можуть також і З'єдинені Держави витрачувати грошей на недосконалі ще проєкти. Якщо ж іде про теперішню американську мілітарну спроможність, то МекЕлрой пригадав членам, учасникам конвенції Американського Леґіону швидкість й успішність американської військової експедиції в Ливані. Крім МекЕлроя під час бенкету Американського Леґіону промовляв ще амбасадор ЗДА до ОН Генрі Кебот Ладж, який з'ясовував велику конечність створення установи для міжнародної співпраці і контролі в здобуванні і досліджуванні міжпланетних просторів.

ЗДА плянують 10 атомових експльозій перед кінцем жовтня

Вашинґтон. — Секретар оборони Ніл МекЕлрой і голова Комісії Атомової Енерґії Джан А. МекКон повідомили, що вони плянують провести перед 31-им жовтня ц. р. 10 атомових пробних експльозій в Неваді, бо президент Айзенгавер запропонував СССР із днем 1-го листопада припинити на один рік пробні атомові вибухи. Вони заявили, що кілька пробних атомових експльозій заплянованo відбути в тунелях, які для цієї цілі збудовано в останніх місяцях, а решта вибухів відбуватиметься в той спосіб, що атомові бомби скинуть із бальонів або високих веж. Більшість бомб між випробовуваними будуть мати силу меншу як 1,000 тонн вибухового матеріялу ТНТ, а найбільша бомба — 20 кілотонів (20,000 ТНТ). СССР повідомив, що погоджується на Айзенгаверову пропозицію припинити атомові проби на один рік.

Барук твердить, що „американська безпека є загрожена інфляцією"

Шикаго. — Старший державний муж і дорадник кількох президентів Бернард Барук заявив у своєму зверненні до Американського Леґіону, що „американська безпека є загрожена так само інфляцією як ворожою агресією". Барук дістав медалю від Американського Леґіону, який тепер відбуває свою річну конвенцію. Звернення Барука відчитав колишній секретар оборони Луїс А. Джансон. „Наш неуспіх бути сильними коштував нас багато цінного життя і нещасливих випадків під час другої світової війни і війни в Кореї, — твердить він. І наше невміння зорганізувати плян вчасної і ефектовної мобілізації в цих двох конфліктах коштує нас не тільки численні більйони долярів, але також воно спричинило інфляцію, яка придавлює нашу економіку такий довгий час". Барук називає інфляцію злом, яке нищить економіку, роздуває бюджет та пожирає довір'я до американського уряду, яке є основою американської безпеки.

ЗДА пропонуватимуть передачу сферичних просторів під опіку ОН

Об'єднані Нації. — З'єдинені Держави запропонують, щоб всі сферичні простори, без уваги на їх специфіковані наукові назви, були під опікою Об'єднаних Націй і щоб таким чином все майбутнє використовування тих обширів для мирних цілей відбувалось на базі міжнародної співпраці. Практично це означало б напр. те, що приготування до висилання ракети на місяць велись би спільно державами, які в цьому напрямку зробили найбільший поступ. Американська пропозиція мала б розмежувати цю справу від проблеми роззброєння і ставитись до сферичного обширу тільки як до терену досліді для мирних цілей. Таку пропозицію мають зголосити З'єдинені Держави вже в найближчих днях до Секретаріяту Об'єднаних Націй, з тим що вони будуть домагатися щоб цю справу включити на денний порядок найближчої звичайної сесії Генеральної Асамблеї, яка відкриється в Ню Йорку в цьому місяці. Цю справу з'ясував у своїй промові амбасадор ЗДА до ОН Генрі Кебот Ладж під час свого виступу на Крайовій Конвенції Американського Леґіону в Шикаґо, дня 2-го вересня ц. р.

Фобус опонуватиме федеральній інтервенції в Литтл Року

Литтл Рок, Аркенсо. — Губернатор Орвел Е. Фобус заявив на пресовій конференції, що він буде протиставитись федеральному вмішуванню до шкільної справи в Литтл Року, і додав, що федеральний уряд повинен в першу чергу щось зробити з тими робітничими ракетерами, які ходять і досі безкарно, хоч конґресова комісія виявила їхні злочини. Фобус сказав, що федеральний уряд вишколює своїх урядовців (маршалів), які мали б берегти порядку в Об'єднаній центральній середній школі в Литтл Року, якщо Найвищий Суд накаже знову спільне навчання. Фобус заявив, що він закриє кожну публічну школу, яку хотіли б інтеґрувати з наказу федерального суду. — Шкільна Рада повіту Арлінґтон, Вірджінія, відкинула просьби 30-ох негритянських дітей, які хотіли вписатися до школи, де навчаються тільки білі діти. Представник Шкільної Ради заявив в суді, що це відкинення не сталося на основі расової засади, тільки з педагогічних причин, мовляв, кольорові діти не зможуть навчатися на такому високому рівні, на якому є білі учні, і внаслідок цього негритянські учні будуть почуватися нещасливими. Зате у Фултоні, Кентаки, 20 негритянських учнів без перешкоди вписалися до середньої школи, до якої досі ходили тільки самі білі учні.

Роджерс за зміну відношення ЗДА до Міжнародного Трибуналу Справедливости

Ню Йорк. — Генеральний прокуратор ЗДА Вільям П. Роджерс промовляв на відкритті конвенції Міжнародного Товариства Правників, в якій беруть участь більше як 400 делеґатів із 30-ох держав, і домагався, щоб ЗДА змінили дотеперішнє неґативне становище до Міжнародного Трибуналу Справедливости в Газі. ЗДА від 1946 року стоять при домаганні, щоб при кожній справі, яку вирішує Міжнародний Трибунал, вони самі могли стверджувати, чи не є порушена суверенність американської юрисдикції. Генеральний прокуратор закликає членів американського Конґресу, щоб без застережень погодилися на приналежність цієї країни до Міжнародного Трибуналу Справедливости, бо це скріпило б цю міжнародну інституцію, яка діє в рямках Об'єднаних Націй, і суддів якої вибирає Рада Безпеки ОН.

Збільшують навчання чужих мов у народній школі

Олбані, Н. И. — Стейтовий департамент виховання плянує збільшити навчання чужих мов в публічних народних школах та застосувати до цього навчання нову методу. Між чужими мовами мали б навчати і російської мови в публічних школах. В першу чергу мали б звертати увагу на говорену, а на писану мову, це значить, що не звертали б уваги на граматику в перших роках навчання. Цією новою методою мали б користуватись навіть при навчанні латинської мови. В тій цілі складають нові програми лекцій. Досі коло 33,000 учнів нижче 7-го року навчання вчилися якоїсь чужої мови. Одні педагоги є за те, щоб чужої мови навчати вже в 1-ій клясі, інші щоб аж у 4-ій клясі публічної школи. В повідомленні про навчання чужих мов згадується еспанську і російську мови, і нічого не говориться про інші слов'янські мови, хоч в школах є діти, які знають якусь з цих мов з дому і могли б з усіхом поглиблювати знання цієї мови в школі під керівництвом учителів.

МОРСЬКІ ОПЕРАЦІЇ БІЛЯ ФОРМОЗИ

Національно-китайський виловлювач мін випроваджує з поля обстрілу корабель пошкоджений комуністичними торпедами. Китайські націоналісти мали затопити під час останніх боїв 11 комуно-китайських торпедових човнів біля о. Квімой.

Хрущов розмовляв з американським мільйонером

Москва. — Нікіта Хрущов приїхав до Москви з своєї літньої резиденції на Криму біля Ялти на кілька днів і у вівторок 2 вересня прийняв на півторагодинну розмову американського фабриканта з Клівленду Сируса С. Ітона. Обидва вони, большевицький диктатор і американський мільйонер, нарікали, що треба видавати на зброєння такі велетенські суми, які могли б піти на інші цілі, зв'язані з піднесенням життьового стандарту населення та культури людства. Ітон запевняв Хрущова, що не є правдою, наче б американські капіталісти бажали собі війни, чи навіть — приготовляли її. „Ми промисловці — казав Ітон — не є щасливі, що треба видавати річно коло $50 більйонів на продукування таких воєнних засобів, які — практично використані — знищили б весь наш побут та насправді і нас самих", Ітон сказав Хрущову, що добре було б, щоб він, Хрущов, відвідав Америку та подивився на американське життя, а Хрущов потвердив, що дуже радо зробив би це. Зокрема Ітон запропонував щоб совєтський міністер хліборобства відвідав в листопаді і грудні ц. р. хліборобські вистави в Торонто і в Шикаго, як теж, щоб совєтські спеціялісти придивились американській системі залізництва. Сирус Ітон є офіційним гостем Совєтів. Він їде з Москви на конференцію науковців, філянтропів та різних суспільних діячів, що проповідують „мир і взаємне зрозуміння" — до Відня.

Японія хоче ревізії мирового договору з ЗДА

Токіо. — Японія буде добиватися ревізії мирового договору з Америкою, підписаного 8-го вересня 1951-го року, що ввійшов життя в квітні 1952-го року. Таке заявив японський міністер закордонних справ Аіхіро Фухіяма, який збирається у подорож до ЗДА й Канади і 11- та 12-го вересня ц. р. переговорюватиме з державним секретарем Доллесом у Вашинґтоні. Фухіяма вказав на дві обставини, які значно змінили теперішню ситуацію в порівнянні з тією, яка панувала в часі підписання американсько - японського договору. А саме, тепер Японія перейшла з періоду господарського заломання і економічної залежности до стану власного добробуту, як також — Японія щораз збільшує творення власних збройних сил й унезалежнюється від американських збройних сил, як щиту проти совєтської загрози. Тому Японія хоче такої зміни мирового договору, яка давала б їй право висловлюватись у випадках, коли американське командування захоче перекидати американські війська з японських баз на будьякий інший фронт. Ця справа стала актуальною тепер, коли американська база в Окінаві може відіграти одну з головних роль у можливому конфлікті з китайськими комуністами в боротьбі за острови в протоці Формози. Японський уряд — читаємо в коментарях — не хоче наражатись на закиди збоку Москви і Пейпінґу, що Японія посередньо причиняється до війни в затоці Формози, давши Америці на своїй території воєнні випадні бази.

Комуністи розкладають англійські професійні спілки

Лондон. — У Барнемавт в Англії відбувається конференція Конґресу професійних спілок, який нараховує близько 8 і пів мільйона членів. Понад мільйон осіб, особливо державні й приватні службовик та вчителі, зорганізовані у спілках, що не належать до Конґресу професійних спілок, а понад 22 мільйони затруднених в Англії взагалі не належать до робітничих спілок. У Конґресі змагаються комуністи з не-комуністами, причому провід Конґресу спочиває в руках поміркованих соціялістів, а деякі професійні спілки, як напр. Професійна спілка електриків, опановані зовсім комуністами. Той Єйтс, президент Конґресу професійних спілок, закинув публічно комуністам, що вони „працюють для розкладу" та що треба охопити організаційною дисципліною комуністів, які викликують дикі страйки, що послаблюють й анархізують зорганізований робітничий рух в Англії. Тому, що професійні спілки є підставою зорганізованої сили політичної Партії праці, то ця боротьба всередині професійних спілок ослабює ряди партії і дискредитує її. Комуністи в англійських професійних спілках використовують їх для суто-політичної пропаґанди, вимагаючи напр. засуджування уряду за його атомову політику і т.д.

У ЛОНДОНІ ЗНОВУ РАСОВІ ЗАВОРУШЕННЯ

Лондон. — На передмістях Лондону Ноттінґ Гілл і Паддінґтон вибухли знову заворушення расового характеру. Юрби білих по 1,000 і більше осіб атакували каварні з муринською публікою, побивали муринів на вулицях та били вікна в муринських помешканнях. Мурини відборонювались, кидаючи в демонстрантів пляшками від молока, ба навіть газоліновими бомбами. Протимуринські фанатики атакували поліціянтів, які намагалися заводити порядок. Ці расові заворушення кількакратно вибухали в останніх тижнях, турбуючи англійську інтелектуальну й політичну верхівку.

ПРЕЗИДЕНТ ВИКЛИКАВ ДОЛЛЕСА НА НАРАДУ У СПРАВІ ФОРМОЗИ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР НАРАДЖУВАВСЯ З ШЕФАМИ ОБ'ЄДНАНОГО ШТАБУ

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер, який перебуває на літніх феріях у Форт Адамс біля Нюпорту на Ровд Айленді, викликав до себе на четвер 4 ц. м. державного секретаря Дж. Ф. Доллеса, щоб нарадитися з ним над ситуацією, що виникла у зв'язку з приготуванням і погрозами комуністів, що вони в найближчому часі поведуть висадку проти островів Квімой і Матсу в протоці Формози. Державний секретар саме вернувся був до Вашинґтону з 9-денного відпочинку і негайно перевів довшу розмову телефоном з Президентом, під час якої саме устійнено спільну нараду на четвер. Пресовий секретар Джеймс Гаґерті відмовився сказати будьщо більше про становище ЗДА супроти цієї нової комуністичної загрози понад те, що вже було в цій справі сказане. Він признав, що ситуація „поважна", але відмовився потвердити, що нарада Президента з державним секретарем це „надзвичайна конференція у ситуації державної небезпеки". За підготову державного секретаря до конференції з Президентом треба вважати його півторигодинну інформаційну нараду з шефами об'єднаного штабу. На тій нараді були приявні — голова шефів об'єднаного штабу ген. Натан Твайнінґ, шеф штабу летунства ген. Томас Вайт, шеф штабу армії ген. Максвел Тейлор, шеф морських операцій адмірал Арлі Бирке, заступник коменданта морської піхоти ген. Верне МекКолл. Державний департамент, як також департамент оборони відмовились подати будь-які подробиці тієї наради. Офіційні американські чинники відмовились також дати коментар до заяви національ-китайського амбасадора у Вашинґтоні Голлінґтона К. Тонґа, що — мовляв — він переконаний, що З'єдинені Держави активно помагатимуть національному Китаєві боронити острови Квімой і Матсу в протоці Формози проти комуністичного наступу. Г. К. Тонґ покликався при тому на заяви державного секретаря Доллеса і президента Айзенгавера, які правильно — як заявив Тонґ — ствердили „тісну взаємну залежність" Формози (Тайвану) з отими островами. За американсько - китайським договором з 1951 р. ЗДА зобов'язались боронити Формозу (Тайван) і Пескадорські острови, а щодо всіх інших „суміжних" островів, то конґресова резолюція уповноважила Президента прийняти відповідне рішення.

У Ливані продовжуються внутрішні заворушення

Бейрут. — Ситуація у Ливані далі нез'ясована внаслідку незгоди всередині-ливанського громадянства, при чому „лінії поділу" йдуть не тільки між проурядовим табором президента Каміля Шамуна і опозицією, але теж всередині самої опозиції та в таборі т. зв. леґалістів. І так, за часописними твердженнями, прийшло до різкої різниці думок між двома опозиційними лідерами з-посеред скрайніх націоналістів, кол. прем'єром Саебом Саляамом, який розпоряджає „приватною армією" в самому Бейруті, та головою націоналістичної мусульманської організації Аднаном Гакімом. Цей останній відкинув всі суґестії, щоб припинити генеральний страйк, який від 10-го травня ц. р. паралізує господарське життя країни, та проголосив заклик через власну підпільну радіостацію, щоб продовжувати боротьбу. Саеб Саляам військом зайняв ту радіостацію. З другого боку, лідер про-урядової партії фалянги Пієр Ґемаель надрукував в одному з часописів в Бейруті одвертого листа до нововибраного президента Ливану ген. Фуада Шегаба, закидаючи йому публічно діяння у користь анархії в краю через свою велику лагідність і „невтральність" супроти опозиції, дармащо акція опозиції коштує Ливанові з його півторимільйоновим населенням коло 2,000 людських жертв протягом останніх трьох місяців.

В Ісляндії демонструють проти Англії

Рейкіявік. — Ісляндська прибережна сторожа й рибалки пробували захопити два англійські тральщики, які заплили на сім миль від берегів Ісляндії, всупереч проголошенню Ісляндії, що 12-милева смуга це її внутрішні води, на яких не вільно чужинецьким рибалкам закидати сіті. Англійські рибалки відгрожувались сокирами, гаками й залізними паликами. Кільком ісляндцям вдалося вдертись на англійський тральщик, але їх викинули відтіль. Те саме сталося з кількома ісляндськими прибережними сторожами. Не було проливу крови, бо обидві сторони дбають, щоб вони не мали стрільної зброї. Тому й англійські воєнні кораблі, які нібито охороняють рибальську фльотилю, тримаються здалека і не встрявають у палкий спір за право риболовлі. Англія не хоче погодитися на ревізію порозуміння з 1952 року, що прибережна смуга Ісляндії сягає на 4 милі. Ісляндія проголосила поширення тієї смуги на 12 миль. У вівторок 2 вересня в столиці Ісляндії відбулась демонстрація перед будинком англійської амбасади. Амбасадор з родиною і службовиками був тоді в будинку, де зумисно погашено світла. Ісляндський уряд зголосив вже третю ноту протесту проти порушення суверенітету її вод.

В АМЕРИЦІ

● **Поліція** заарештувала в Ню Йорку трьох чоловіків і жінку, які скуповували зброю для повстанців Фіделя Кастро на Кубі. Вони — кубинці із гордістю призналися, що збирали цю зброю, хоч знали, що порушували закони.

● **Голова Американського Червоного Хреста ген. М. Ґрунтер** виїхав до Европи, щоб перевести інспекцію відділів АЧХ, які діють на американських військових базах в Европі і в Марокко.

● **7-річний Монті Кларк** в Сіо Сиві, Айова, прибіг до бабусі з криком, що брат Стіві і сестра Дейлі „не хочуть із ним розмовляти". Бабуся вийшла на подвір'я і з жахом побачила двох своїх правнуків... у петлі. Монті сказав бабусі, що його 9-річний братчик і 8-річна сестричка хотіли спробувати, як то люди вішаються. Судовий урядо'вець ствердив смерть через удушення.

● **Президент Айзенгавер** в окремому зверненні закликає всіх вояків голосувати під час цьогорічних виборів. Від 15 до 22 вересня має відбутися Виборчий Тиждень Збройних Сил, під час якого всі вояки дістануть інформації, як вони, згідно з своїми переконаннями, мають виконати громадський обов'язок.

● **Крайове Санітарне Товариство в Канаді** заборонило переводити туберкульозне досліджения при помочі пересвітлювання рентґеном над пацієнтами у віці до 40 років, бо це шкодить статевим органам досліджуваних. Пацієнти у віці до 40 років мають досліджувати при допомозі туберкуліни.

● **Хоч щораз частіше** появляються повідомлення про те, що курення цигарок спричиняє пістряк легенів і недуги серця, споживання тютюнових виробів у ЗДА збільшується. Надлишок тютюнової продукції — 941,137,-709 фунтів — тютюнові продуценти хочуть продати в Европі. В цій справі туди виїжджають конґресмени: Джан Воттс, Воткінс М. Аббіт і Росс Басс.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Проф. М. О. Ветухів, президент Української Вільної Академії Наук** вернувся дня 28-го серпня ц. р. з Европи до Ню Йорку. В липні 1958 року проф. М. О. Ветухів був учасником XV Міжнародного Конґресу Зоологів в Лондоні, присвяченого Чарлзові Дарвінові, з нагоди сторіччя опублікування його праці „Походження видів". У Мюнхені проф. Ветухів взяв участь у річних зборах Інституту для Вивчення СССР і був обраний предсідником цих зборів. У Парижі проф. Ветухів взяв участь у ряді засідань у справі налагодження праці Бібліотеки ім. С. Петлюри. Перед своїм виїздом, з початком серпня ц. р. проф. Ветухів узяв участь у Х Міжнародному Генетичному З'їзді, в Монтреалі, де зробив наукову доповідь: вплив оточення на прояви гетерозису і гомеостазису у дрозофіли псевдоскури".

● **Поет Леонід Полтава та його дружина письменниця Діма** приїжджають разом з сином на постійне перебування до ЗДА. Після війни вони перебували у Німеччині й останнім часом у Франції. Леонід Полтава є автором книжок: „За мурами Берліну", „Жовті каруселі", „Енеїда модерна", „Чи зійде завтра сонце", „Чого шумлять дуби", „Римські сонети". Діма має в своєму літературному дорібку твори „Росяні зорі", „Пересаджені квіти", „Їжачок", „Із подорожі" та ін.

● **Петро П. Поллес,** польський журналіст і фейлетоніст, що помер у вівторок 26-го серпня ц. р., походив із Західньої України (народжений в Заболотові) і студіював у Черновецькому університеті. Як студент університету переклав „Мойсея" Івана Франка на німецьку мову. Цей переклад вважав І. Франко одним із кращих перекладів своєї поеми.

● **СТ „Україна" з Торонта** виступить в неділю, 7-го вересня ц. р. вперше у Клівленді. СТ „Україна", трикратний чемпіон футбольної ліґи Онтаріо, розіграє змагання проти збірної („Ол Старс") ліґи Огайо. Матч відбудеться в год. 5-ій по пол. на грищі Джас Форд Родес Гай Скул при 5100 Бидлолф Евню. СТ „Україна" виступить в найсильнішому складі з репрезентантами Канади Закалужним Стецьковим і Березою та 8-кратним репрезентантом Ірляндії М. Райсом на чолі. У збірній Огайо гратимуть два змагуни УСК „Львів", Пришляк й Капустянський. Змагання відбудуться під патронатом Огайської Футбольної Ліґи. Ініціятором й організатором імпрези є УСК „Львів".

У СВІТІ

● **На Формозі** величезну радість викликала минулого тижня подана через радіо вістка, що два совєтські літаки типу МІҐ на службі китайських комуністів перелетіли на сторону Національного Китаю. В спонтанній манифестації у Тайпеї люди співали, танцювали і пускали ракети. Незабаром виявилось, що ця вістка — фальшива.

● **У Західній Німеччині** зростає персональний авторитет адмірала Карла Деніца, який після смерти Гітлера протягом 23-х днів у квітні й травні 1945 року був формальним головою Німеччини. З 18-ма найвищими провідниками Третього Райху його судили, як воєнного злочинця, і засудили на 10 років в'язниці, з якої він вийшов восени 1956 року. Проте, Деніц живе осторонь публічного життя в своєму домі недалеко Гамбурґу, дістаючи від держави $400 місячно.

● **Альжирці у Франції** поширили панічні вієки про підготовлювані масові атентати на туристичні потяги, кораблі і літаки. Французька поліція вважає, що чутки ці поширювано для того, щоб відстрашити чужинців від подорожування по Франції. Коли б, — заявляють поліційні чинники, — альжирці дійсно плянували такі атентати, то тримали б їх в таємниці.

● **У Женеві,** на міжнародній конференції в справі вживання атомової енерґії для мирових цілей, американці показують мікроскопічний атомовий реактор, що витворює енерґію невисокої напруги. Швайцарські атомові учені дуже пильно стежили за конструюванням і іншими спорудами реактора.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПІД ЗНАКОМ МОЛОДІ

Спільнота, що має молодь, має запевнену будучність, а спільнота, що має добру й активну молодь, може бути певна, що й її майбутнє буде краще, світліше. Багато надій на майбутнє дає українській спільноті в Америці і Канаді її молодь, під знаком якої почався новий громадський сезон.

Упродовж двох вільних від праці кінцевих днів минулого тижня та в понеділок цього тижня, в якому Америка і Канада відзначали День Праці, що є рівночасно закінченням вакаційного сезону, відбувся ряд імпрез нашої молоді, які, з одного боку, дозволяють зробити деякі висновки, а з другого, вимагають і деяких завваг. З більших імпрез були: ювілейна конвенція Ліги Молоді Північної Америки, яка об'єднує переважно тут роджену, вже другу й третю українську генерацію і яка цього року відзначає 25-річчя свого існування; така ж конвенція зв'язаного з Лігою часом існування та особами Товариства Українських Професіоналістів; ювілейний з'їзд Молодих Українських Націоналістів — молоді ОДВУ, яка також цього року відзначає 25-річчя своєї організації; 7-ий з черги маніфестаційний здвиг Спілки Української Молоді Америки та наради старших членів організації української молоді Пласт. Велику кількість молодих людей зібрали також спортові й культурні імпрези на „Союзівці".

Загальні інформації про ці з'їзди, конвенції і здвиги, про їх чисельність, багатство програм та перебіг подано в попередньому числі цього щоденника. Кожна з цих імпрез мала відмінний характер, але всі вони відбувались під тими самими американським й українським прапорами, під знаком Тризуба. Правда, на з'їздах МУН, СУМА і Пласту переважала українська мова, а на конвенції Ліги і Професіоналістів — англійська, але на всіх тих з'їздах лунала та сама українська пісня, виявлявся, хоч і в різних формах, той самий український дух і те саме прив'язання до українських традицій, які в одних випадках більше, а в других менше підкреслювали бажання і рішучість допомогти Україні, країні своїх батьків, визволитися з неволі. Висновок з цього простий: кожна з цих організацій об'єднує відповідну частину тієї самої української молоді, і кожна з них щиро бажає служити тій самій українській справі. Для цієї мети ці організації були створені, для неї вони існують.

Кожний молодечий з'їзд має велику притягальну силу, бо має багато тих прикмет, що характеризують молодь: життєрадісність, ентузіязм та найкращу з усіх прикмету — молодість. Друге, що ці з'їзди виявили, це безсумнівна увага до них і їх учасників збоку старшого громадянства. На кожному з цих з'їздів були батьки, були ті, що оглядаються за своїми спадкоємцями також в громадській і національній роботі.

Власне ця остання, себто увага старшого громадянства до молоді і її потреб, є те, що треба окремо підкреслити. Очевидно, що як немає на світі нічого ідеального, так не є ідеальною й наша молодь. Але маємо багато підстав твердити, що є вона ліпшою від пересічної, що здобуває вона кращі успіхи в науці і відрізняється доброю поведінкою, а її участь і активність в таких організаціях, як Ліги Молоді, Пласт, СУМА, МУН, ОДУМ, Студентські Громади, спортові клюби і т. ін. дають гарантію її правильного виховання і розвитку, її належної підготови до того, щоб спадщину своїх батьків не тільки не змарнувала, але й збагатили новими вартостями.

Важливе, щоб ми не задовольнялись існуючим станом, а змагали до дальшого, ще кращого розвитку. Коли мова про увагу старшого громадянства до справ молоді, то не можна дивуватись, що кожна з наших громадських груп і організацій підходить до цієї справи не тільки з національної, але й зі своєї групової чи організаційної точки зору. Ми були б тільки за те, що б загальнонаціональний бік тієї уваги переважав, хоч і не маємо будь-яких конкретних причин твердити, що так не є вже тепер.

Не зважаючи на підкреслену вже спільність ідей та багатьох прикмет у наших молодечих організаціях, є самій молоді і її старшим опікунам все ж таки важко тісніше зв'язати ці організації спільними виступами, зблизити їх також поза куртуальною взаємні привітання. На це є всі об'єктивні дані, аби була ще тільки відповідна ініціятива та відповідні форми. Можливо, що маніфестаційний здвиг всієї молоді та її організацій, плянований на наступний рік Ювілейним Комітетом Мазепи, зактуалізує цю справу і допоможе зробити дальший крок в її реалізації. Це вийшло б на користь і самій молоді, і всій нашій спільноті, і загальній українській справі, до якої молодь має направду багато серця і зрозуміння.

НЕВТРУЧАННЯ У ЧУЖІ СПРАВИ

Цілий західньо-демократичний світогляд противиться втручанню у будь-які чужі справи. Це проявилося виразно в англомовному прислів'ї „мій дім — моя фортеця", чим стверджується святість і недоторканість дому, дуже гостинного, але й дуже вразливого на тому пункті, щоб чужі не втручались у хатні справи. Американське законодавство пішло так далеко в охороні прав людини й громадянина, що — за 4-ою статтею Закону про громадянські права — поліції заборонений вступ до приватного помешкання без окремого писаного дозволу на це від суду. Признавши Філіппінам державну самостійність, ЗДА вибили з рук своїм противникам останній аргумент щодо „колоніялізму". Міжнародне законодавство проти втручання у чужі справи знайшло свій найвищий вираз у 7-їй точці „Принципів" з першої статті чартеру ОН, де сказано буквально: „Ніщо з теперішнього чартеру не повинно управнювати Об'єднані Нації до втручання в справи, які в основі належать до внутрішньої юрисдикції кожної держави..." Невтручання у справи чужих держав є базою міжнародних взаємин і, поруч із визнанням даної держави та її режиму, найважливішим принципом діяння дипломатичних представництв.

Перевернувши комітголовою всі засади християнської етики в приватному й громадському житті та створивши з держави в'язничний дім з поліційною системою, московські большевики визнали за буржуазний пересуд також принцип невтручання в чужі справи. І це зовсім логічно, бо комунізм поставив собі за ціль знищити всі інші державні системи і заволодіти всім світом, вживаючи для цієї цілі всіх засобів, доступних у даний момент. Тому підпорядковано московському диспозиційному центрові всі комуністичні центри у світі, які розкладають режими зсередини, дістаючи для цього всі засоби — від інструкцій, грошей і пропагандивної бібули до бомб включно — від СССР. Експозитурами шпигунського апарату стали совєтські амбасади, які безпосередньо керують підривною роботою в країнах, де вони акредитовані. Засобом політичної інфільтрації стала економічна допомога Москви закордонові з її „технічними дорадниками". Совєтська армія — це вже той останній засіб „визволення" країн, стосований тоді, коли всі інші способи завели або коли всі інші вже підготовили грунт для „визволення".

В останньому тижні найвищі американські чинники ще раз усвідомили собі цю ціль, з якою большевицька Москва закидає Америці втручання у чужі справи. Двократний кандидат Демократичної партії на президента ЗДА, Адлей Стівенсон, що їздив до СССР, як правний заступник американських авторів, твори яких безцеремонно передруковують совєтські видавництва без жадних гонорарів, при цій нагоді мав довгу розмову з Нікітою Хрущовом. Оповідаючи про це в серії своїх статтей у „Н. Й. Таймс", Стівенсон наводить такі слова Хрущова: „Мусите зрозуміти, пане Стівенсон, що ми живемо в епосі, коли одна система промощує шлях іншій. Коли ви у 18-му століттю встановили свою республіканську систему, то англійці не любили її. Тепер знову відбувається процес, в якому народи хочуть встановити нову суспільну систему. І треба, щоб кожний признав цей факт і погодився з ним. Цей процес повинен відбуватися без чужого втручання. Коли принцип невтручання буде прийнятий, то це поправить міжнародний клімат, і ми привітаємо це. Але ви граєте знову ролю жандарма — на Середньому Сході". Адлей Стівенсон при цьому завважує: „Таким чином рецепта, що її дав мені лідер Совєтського Союзу, зводиться до того, що події всередині комуністичного світу не повинні цікавити Захід і некомуністичний світ мусить тримати себе осторонь в той час, коли „нова суспільна система" використовує відродженний націоналізм та соціяльні неспокій у світі і поширює його від держави до держави". Далі Стівенсон додає: „Народи малих країн у Східній Європі не вибрали комунізму: його насадила там червона армія наприкінці війни... Комунізм знайшов шлях в Европі тільки через силу і змову, а не через вільну волю. Націоналізм і соціяльний неспокій у слаборозвинених країнах світу не є комуністичною революцією. Це є тільки бунти проти чужого володіння, февдалізму і нужди. І комунізм не є шляхом для національного визволення, як це можуть потвердити тепер совєтські сателіти. Що більше: нова російська імперія є з в'язницею, з якої ви не можете вийти, раз ви в ній опинилися..."

Сугестії Хрущова щодо „договору про невтручання" знайшли відгук і на минулотижневій пресовій конференції Президента. Відповідаючи на запит журналіста в справі пропозиції Хрущова, зробленої перед Стівенсоном — підписати договір про невтручання в чужі справи, през. Айзенгавер відповів: „Думаю, що ви вживаєте невідповідного слова. Це не був би договір. Це було б проголошення, і напевно ніщо інше, бо договір, на мою думку, щось таке, що його треба дотримувати. І ще хочу сказати таке: пригадуєте, коли Об'єднані Нації проголосили резолюцію в справі Мадярщини, то, мені здається, друга сторона дуже гостро атакувала їх, мовляв, вона не дозволить втручатись в її внутрішні справи, маючи тут на увазі Мадярщину. Так ось це не є рід дефініції внутрішніх справ, яку могли б прийняти З'єднані Держави..."

Московсько - большевицький режим триває вже 40 років, і за цей час світ уже достатньо пізнав логіку тоталітарних людожерів, що її стосують большевики супроти світу. Їм більше втручатися у чужі справи, бо вони вважають, що мусять виконувати місію сприяння „новій суспільній системі", щоб вона на мерщій прийнялась в усьому світі. Зате нікому іншому не вільно ані цікавитися тим, що діється і як встановлено в тих країнах „нову суспільну систему", ані боротися проти насаджування в світі тієї комуністичної системи. Не дивниця, що й Стівенсон приходить до висновку, що „такий підхід залишає мало надії на покращання взаємин".

Ярослав Курдидик

ПЕРЕГОВОРИ З „ПОЗИЦІЇ СИЛИ"

В одному з своїх радіокоментарів про біжучі політичні події Е. Кінні заявив: „Мабуть, будемо знову свідками одної із чергових грандіозних помилок — переговорів Заходу з СССР у справі припинення нуклеарних проб, переговорів, які поглиблять небезпеку для вільного світу, зв'язуючи йому руки в розбудові його найбільшої зброї — вільної сили". Гіркий досвід — говорив коментатор, — починаючи від славетньої Ялти, Потсдаму, Панмунджо і безплідні дебати в ОН, не встиг переконати Захід, що на всьому цьому завжди користала тільки комуністична сторона, і що всі дотеперішні конференції — це тільки витрата дорогоцінного часу, позначеного віроломністю, нещирістю й підступністю. Не вірю, щоб большевики, приступаючи до теперішньої конференції, виходили з інших заложень або мали на меті змінити свої старі методи". З нашого боку можна додати хіба те, що завжди, під час усіх конференцій, з-за кожного вугла визирала лицемірна, викривлена іронією фізіономія московського Джінгісхана й східно напіштулаза: „Обдурили, підвели вас уже стільки разів, а ви нам усоте віритe..."

У зв'язку з назріваючою конференцією Заходу з СССР постає дуже важливе й принципове питання: чи Захід ведетиме чергові переговори з СССР із позиції слабости, отже, чи диктуватиме на них московсько - большевицька одноБічність, чи, навпаки, вестиме ці переговори Захід з „позиції сили", тобто самопевно, рішуче і безкомпромісово?

Треба усвідомити собі, що головний бастіон вільного світу, З'єднані Держави Америки, виставлений під сучасну пору на безпосередню загрозу знищення з комуністичного боку — знищення у такому вигляді й такій мірі, яких ще не було досі в історії людства. Немає ніякого сумніву, що коли б прийшло до зудару, то на ЗДА посиплеться більше ударів, як на всіх інших альянтів. Цю незавидну обставину ЗДА примушені брати до уваги, радикально змінюючи багато дечого з того, що вже було зроблене й підготоване для „колективної оборони західньої гемісфери". Деякі американські воєнні фахівці й коментатори ставлять слушне домагання, щоб ЗДА приготовили й розробили два пляни: оборони й нападу. Перший, який спирався б на допомогу альянтів, і другий, вужчий — „типово американський", який виходив би з заложення, що небезпека для ЗДА зростає у далеко більшій пропорції, як для альянтів, і тому у вирішних моментах ЗДА мусять розраховувати виключно на свої власні ресурси і свою мілітарну міць. Появляються чимраз частіше усасаднені перестороги, що, мовляв, в добі ракет і джетового летунства уряд ЗДА не матиме стільки часу, як мав після Перл Гарбору або Кореї, щоб переставити цивільну індустрію на воєнні рейки й пояснити громадянству, чому це зроблено, або виясняти, чому і з яких причин включено у воєнні дії на якомусь обширі воєнну фльоту, чи зроблено десант для закріплення якогось стратегічно важливого мостового причілка.

У ЗДА чимраз основніше починають розуміти ту просту істину, що, на випадок війни, у першу лінію фронту попадуть не лише Німеччина, Англія, Туреччина чи Формоза, але що ця лінія готова буде перейти у рівній мірі через Ню Йорк або Сан Франсіско, бо у модерній війні вогонь буде віддалений не на тижні, дні чи години, а на хвилини.

Останній досвід з інтервенції на Середньому Сході переконує, що вже прийшов час, коли ЗДА мусять розпочати політику дій, виходячи з „позиції сили", що наближаємося до „межі остаточності", яка у мілітарному потягненні дає більші успіхи, як сотні порожних конференцій. Адже сьогодні ніхто не сумнівається в тому, що, на випадок нападу червоного Китаю на передпільні стратегічні острови Формози, допоручено буде діяти не дипломатії, а Сьомій Фльоті і розташованим у цьому обширі летунським базам. Остання пересторога державного секретаря Доллеса під адресою Мао Тсе-тунга — це не пуста пересторога Чемберлена, який свою капітуляційною поїздкою до Мюнхену намагався був достосуватися до диктаторсько - тоталітарних вимог Гітлера, щоб за всяку ціну здобути „мир для нашого часу..."

В одній із своїх недавних промов президент Айзенгавер сказав: „Мир, якого ми прагнемо, не може припасти нам задарма. Його дійсна ціна може бути дуже висока. Але не тільки повинно полонити нас. Вільні народи мають вистачальні ресурси для того, щоб зустріти кожну загрозу. Залишається одно основне питання: чи, будучи вільними, ми згідні будемо заплатити належну ціну за збереження нашої волі".

Як виходить, вільний світ, в обличчі загрози, що її насуває понура дійсність, намагається підсилити свою готовість та спосібність і перевести найбільшу пробу нашого часу — говорити з ворогом не з позиції слабости, а з позиції сили. І тому слід сподіватися, що переговори з ССCР у справі припинення нуклеарних проб будуть переведені з найбільшою сторожкістю і достойністю, яка личить такій могутній державі, як ЗДА.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка повинні свойм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшати кадри ідейних українських працівників.

УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ В ПОЛЬЩІ

У Польщі переходить тепер хвиля, яку можна б назвати „українізацією". Ще неповна два роки тому ніхто з українців у Польщі не відважувався признатися до своєї національности, і офіційно там не було українців. Внаслідок урядово переведеного в 1945 році, згідно з політикою Сталіна, виселення Польща стала нібито одноінаціональною територією. Українці, які залишилися на теренах, приділених до так званої Речіпосполитої Польської Людової, мусіли видавати себе за поляків, говорити по-польськи і виховувати дітей у польському дусі. Від осени 1956 року, від часу т. зв. „відлиги", прийшли зміни. Передусім виявилось, що у Польщі живе поважне число українців. В самому Перемишлі, який насильно евакуювали польські й совєтські поліційно-військові відділи в 1945 році, перебуває понад десять тисяч українців. Багато українців самочинно чи під натиском польських властей переселилось на так звані „землі одзискане", на західні окраїни Польщі. Під час відлиги, коли поляки почали твердше вимагати своїх прав від московського окупанта, українці також почали домагатися своїх прав. Зрозуміла річ, що в державі з комуністичним режимом ці домагання мусіли йти по урядовій лінії. В той час постало у Варшаві Українське Суспільно-Культурне Товариство з відділами в різних містах Польщі, в яких живуть українські громади. І виявилось, що українців у Польщі таки чимало. Дехто подає це число на мільйон осіб. Видавана УСКТ, почала виходити у Варшаві газета українською мовою „Наше Слово".

Коли переглядати нові числа цієї газети, то звертає в ній на себе увагу великий натиск саме на „українізацію", зокрема, на проблему українського шкільництва, що стала тепер головною. Українське шкільництво у теперішній Польщі дуже молоде, бо постало щойно від 1956 року. Та найважливіше, що не всі українці відчули в собі силу виявити своє національне обличчя. Є ще тисячі українців, та ще й інтелігентів, які, ставши „поляками" з примусу в часи сталінського терору, і тепер не мають відваги признатись до своєї національности.

Саме брак української інтелігенції у Польщі найдошкульніший. Тому то і вся увага тамошньої громади звернена на шкільництво. Як виходить із звідомлення в „Нашому Слові" з 10 серпня ц. р., у шкільному році 1957/1958 було у Польщі 165 шкіл, в яких 3,000 дітей навчалось української мови. Редакція „Нашого Слова" коментує, що, при більшій свідомості й активності батьків, це число повинно бодай подвоїтись. Великою перепоною в організації шкільництва є брак учительських сил. Тому зразу виникло питання про розбудову середнього шкільництва для підготови учительських кадрів і кадрів культурних працівників. За звідомленням газети „Наше Життя", під цю пору є вже в Польщі п'ять українських середніх шкіл, а саме: загальноосвітні ліцеї у Перемишлі і Злоториї, на Шлезьку, педагогічний ліцей у Вроцлаві, п'ятирічний педагогічний ліцей у Бартошицях і дворічна вчительська студія у Щеціні. В Перемишлі і Злоториї це паралельні кляси при загальноосвітніх ліцеях. До вчительської студії в Щеціні приймаються особи по закінченні 11 кляс загального навчання, отже це є високий навчальний заклад. При Варшавському університеті є українськ и й філологічний факультет. Якщо зважити, що ще два роки тому в Польщі „не було" взагалі українців, а тепер є там не лише народні, але й середні, ба навіть високі школи, тоді це не абиякий успіх, який вказує на живучість українського племени.

Тепер головна проблема українців у Польщі заповнити всі ці школи учнями. Виходить, що й далі не всі українські діти йдуть до своїх шкіл. „Наше Слово" розпочало широку пропагандивну акцію під гаслом: „Українські школи чекають на учнів". На навчальний 1948/1959 рік вписи дітей до цих шкіл незадовільні: нема й половини потрібної кількости учнів.

В тій же газеті подається й причини, чому українські школи в Польщі не мають відповідного числа учнів. Головна причина — мала свідомість батьків, які не приділяють належної уваги навчанню своїх дітей і волять тримати дітей біля себе, як поміччу силу в господарстві. Друга причина — це побоювання батьків, що українська школа не дасть змоги їхнім дітям набути ті можливості, що їх має польська школа. Українці в Польщі жили й живуть в упослідженні. Багато з них засимілювалось, деякі здобули кращі становища, і тепер не хочуть втратити своєї позиції. Це пристосувальна лінія, яка завважується не лише в українській громаді що живе в Польщі. Але відрадне явище виказує наша молодь, яка таки хоче вчитись по-українському. Саме ця молодь активізує українську проблему. Маємо листи від студентів, які з жалем признаються, що не мали змоги вчитись по-українськи, але докладають усіх зусиль, щоб цю прогалину у своєму навчанні виповнити. Літературний додаток варшавського тижневика українською мовою свідчить, що є молоді таланти, які прагнуть служити українській культурі. Ще відрадніше, коли, побіч нових імен, зустрічаємо ім'я заслуженого діяча, професора Академії Мистецтв у Кракові, Лева Геца, який пише статтю про Лемківський музей у Сяноці. Треба вірити, що українська молодь у Польщі, використовуючи змогу вчитися рідної мови, вивчати рідну культуру, нав'яже до давніх українських традицій, що ще живі у старших наших громадян, і включиться у творчу працю, яка є запорукою незнищимости нашого народу. Які б не були політичні закулиси розбудови українського шкільництва в Польщі, змогу навчання в рідній мові повинні використати всі українці. Це тим більше, що в атмосфері польського „ревізіонізму" українська акція може відбитися деяким відгомоном на сусідній Україні, де відбувається тепер такий сильний натиск русифікації.

Т.

Український Народний Союз це суто демократична українська братська організація. Стати її членом, — це не тільки забезпечити себе і Ваших рідних матеріяльно. Це значить, бути співвласником його надбань і вибирати, чи бути вибраним в його керівні органи.

В. Барка

УВАГИ ПРО ПОЕЗІЮ СТАРОВИННУ І СУЧАСНУ

Богдан Рубчак (7)

З усіх поетів-неомодерністів Б. Рубчак має найзрівноваженіший тон ліричного живописання, іноді, нам здається, аж надто аналітичний, в мистецькому вжитку цього слова.

Але в нього і найбільше скристалізованости для самого бачення в поетичних етюдах. Він в модернізмі — сусід новоклясики, не тієї вигаданої деякими адептами, якій, неживій, кадять, щоб, згідно з виразом одного поета XIX століття, кадилом зачепити живих, — а невмирущій ясними формами, гармонійністю ладу, золотими пропорціями в красі, правдивістю поетичних думок і надхненністю, себто, якраз прикметами, що їх іноді заперечують всією своєю натурою войовничі адепти.

Ці прикмети в віршах Б. Рубчака складаються, однак, в цікаві протиставності: серед кола уявлень про явища, зуронені з їхнього звичного виглягу — в драматичну змінність, цілковито протилежну до згармонізованої навіть крайніми трагічними суперечностями панорами новоклясичного строю.

Виберім декілька метафор з віршів Б. Рубчака: „уста листя"; „цитрини — зорі"; „шепоче час"; „скарб, що... дотиком сонця жеврів"; „зорблений світ"; „: в ночі кучерів синіє криця"; „на небі часу золотий м'яч"; „жорна днів"; „стебла пісень"; „беззубий регіт чорних вікон"; „акваріюм мрії"; „поверхні самотностей"; „білі мості місяця"; „дві сплі вишні на блакитній долоні: Я : коханa";

„Замість коропів впіймалась в густі сіті маленька хмарка!"

„У кінчиках пальців моїх біль клена, що зронює листя";

„округлі спогади висять на галузках тиші";

„На зірці найдальшій — блищить діямантове тіло смерти".

Поезія Б. Рубчака, як і його колег з молодої групи, з'явилася в роки, коли сучасність відійшла якраз на достатню відстань від світового воєнного обвалу, щоб весь окинути поглядом і висловити вирок. Тут зовсім інший настрій, ніж було зразу в післявоєнні роки з їх душевними бурями і пожежними руїнами життя, матеріяльного і морального; але здається, тут також говорять передчуття великого бруду і жаху, які прийдуть і від яких декотрі сучасники відвертаються, аби до них прямуючи, не побачити їх в неуникомому Армагеддоні.

Як і завжди, в цей короткий період між двома конфліктами, ніби на дні ущелини, в просвіті її між скелями, що заступають небо, висвітлилася найпервісніша вартість людського серця серед всіх цінностей життя.

Придбавши фантастичні вигоди матеріяльного побуту, люди побачили, забувши про збереження серця, що і побут з його золотими пристроями, і само життя руйнується, мов від землетрусів, і наскрізь проймається нещастями.

Знов потвердилась правда Біблії — з приповістей Соломона (4:23): „Більше за все бережи твоє серце, бо з нього джерела життя".

З молодих поетів найбільше цю правду побачили І. Шуварська і Рубчак.

В наш час людська індивідуальність пробує визволитися з мертвої знеособлености — з страшного марива сірої смерти особистого душевного світу.

Демон вбивства всього, що становить неповторну відмінність в особистості, цей, так би мовити, партійно-колгоспний демон, становить сьогодні особливо страшну пекельську силу, що вдерлася в сучасність через війну і коїть жахливі спустошення серед Божого душевного саду на землі, обертаючи його в збір прикам'янілих і стандартизованих рослин.

Б. Рубчак не спокусився описами довколишнього потворства.

Згадаймо — „завдання поета говорити не про те, що дійсно трапилося, але про те, що могло би трапитися, отже про можливе з імовірности чи з необхідности. Якраз, історик і поет відрізняються... тим, що перший говорить про те, що дійсно трапилося, а другий — про те, що могло б трапитися. Через те поезія філософічніша і поважніша від історії: поезія говорить більше про загальне, історія — про поодиноке". (Аристотель, „Поетика", розділ 9).

Зусиллям ліричного почуття, в поезії Б. Рубчака мертвотна видимість поступається перед фантастикою особистого уявлення і застиглий круг понять — перед свободою особистого судження. Якраз в цій посленій спразі свого права на цілковито незалежну від прийнятого (з тисячорічних причин) духовбивчого штампу думок — виявляється жадібна течія ліричного обдарування в збірці „Камінний сад".

Дванадцять років сірогазетно збіднюються вкрай, до якогось масового примітивізму, всі багатющі вироблені клясичною теорією, уявлення про безмежно чудесний і незглибимо глибокий духовний зміст світ Божий. Зрештою, в нас повинно відбутися заперечення цього кладовищенського духовбивства, і, під впливом великої окцидентальної культури, повернення до образу світланої височини „білого світу" з безліччю загальнолюдських проблем в його мистецькому пізнанні.

В поезії справжній людське серце завжди шукало нового слова; шукало свого власного способу висловитися, окреслюючи природу і свої відчуття і ніби відроджуючи якусь первіснішу, близьку до первілеї, силу самого слова: таємничу і чародійну, з красою, що становить могутність над видимими речами.

Шукання такого слова, звільненого від пісків і намулів звички, а тому чимсь близького до святої щирости дитячого мовлення, було завжди в найглибшій поезії і в ній навіки зостанеться.

Ю. Тарнавський

Декотрі з його метафор:

„рудинки прозріваютъ"; „гострі щоки будинків"; „високі ріки доріг"; „язики життя"; „холодне волосся вітрів"; „мокра блізна днів"; „пальці дощу"; „шкіра землі";

„щоб ми пустили коріння в мертвий череп асфальту";

„як сумно числити зорі, мокрі, що втікають з пальців".

Порівняння, як метафора:

„рожевим плачем неможливо родиться ранок".

Було б необачно оцінювати талант Ю. Тарнавського в залежності від процентного відношення між потворністю і красою в його віршах, а ще гірше — по самій макабричності описів, як роблять декотрі записні джігіти з кинджалами рецензій.

Минеться цей, перший період творчости, наступить другий період і третій, в яких можна сподіватися, бачучи надзвичайно яскраву ліричну струну в творчості Ю. Тарнавського, — зовсім інших тонів: менш похмурих.

Воно і передчувається вже з низки його поезій, наприклад — в „Неділі", IV, звідки випишемо рядки:

О, пройдуть після піскив [століть
свіжі, як помаранчі, дні,
і потечуть у мрію
водоспади вогняних морів;
які кипітимуть, розіллються і [покриють
чорні долівки небес
рожевою рідиною,
і гладкою стане поверхня,
де були гори, ріки, міста,
і виростуть вітряні простори [оселі
нових здорових людей,
з дорогим каменем правди
гострим, твердим, ясним,
сяючим в серці.

Андрій Кігічак

УКРАЇНСЬКИЙ СТАН ПОСІДАННЯ В ПЕРЕМИШЛІ ТА ПЕРЕМИСЬКОМУ ПОВІТІ В 1939 РОЦІ

Те, що ми слідом сусідів, які при кожній нагоді пригадують свої претенсії до Львова та Вильна, не лементуємо за втраченим Посянням, не значить, що ми з тих земель зрезигнували, або перестали ними цікавитися. Ні, так воно не є. Ми зайняли тільки вичікуюче становище, виходячи зі заложення, що крик нічого практичного не дасть.

Завданням нинішнього скромного репортажу — насвітлити образ нашого приблизного національного стану посідання в Перемишлі, як і самому місті Перемишлі в 1939 р., себто, коли то його перший раз в історії роздерли на двоє між себе Сталін та Гітлер, а в 1945 році „поправили Совєти та поляки, розділ Перемищини, і стан цей триває й досі. Як довго цей стан потриває, годі передбачити, але належить вірити, що прийде час, коли ми про ті землі упімнемося, а між іншими доказами історичної натури, наводитимемо напевно і стан населення перед вибухом другої світової війни.

В автора цієї статті збереглись (припадково) загальні числа статистичні міста і Перемиського повіту за 1-ше півріччя 1939 року, з актів перемиської повітової ради. Але щоб себе сконтролювати, завдав я собі труду, і на підставі шематизму перемиської епархії в 1937 р. (архів филаделфійської консисторії), устійнивши подрібний склад населення 127 громад, дістав приблизно ту суму, яку виказує перемиський повітовий виділ. Для читача не повинно бути сумнівним, що в стані населення між 1937 а 1939 не має великих різниць, бо в міжчасі не заіснували ніякі стихійні нещастя чи епідемії, які могли б вплинути на зміну.

Ці числа не є ідеальні, але і за них майбутній дослідувач минувшини буде вдячний. Треба пам'ятати, що всілякі урядові статистики складувалися в користь окупанта, то числа, виказувані нашими парохіяльними урядами для шематизмів, належить приймати як совісно та точно опрацьовані.

У вересні 1939 року, коли за кордон визначено ріку Сян, місто розділено на двоє, а з повіту Совєтам припало 86 громад, а німцям 41. Цей стан тривав до червня 1941, відколи німці правили цілим повітом аж до липня 1944. Та в р. 1945, по дефінітивній програній німців, прийшов другий поділ повіту між СССР і Польщу, у висліді якого всупереч утертому гаслові „по Сян". Польщі припало місто і 96 громад, а СССР тільки 31 село. Це була несподіванка не тільки для українців, але і самі поляки того не сподівалися.

Що говорять числа? У червні 1939 року мало місто Перемишль 8,278 українців, 25,154 поляків, 17.326 жидів, 272 інших, себто разом 51,030 душ населення. В тому самому часі повіт нараховував 71.582 українців, 30,586 поляків, 3,747 жидів, та 80 інших, себто 105.995 душ населення. Для читкішого образу стану посідання, то в повіті з містом нараховували українці 79,860, поляки 55.740, жиди 21.073, інші 352. Разом то повіт з містом нараховували 157,025 людей.

Але попри національний стан посідання не сміємо промовчувати і релігійного, який в нашому віруючому народі йшов впарі, тож цікаве буде для грядучого дослідника і наше релігійне обличчя. Отже Перемиський повіт нараховував у червні 1939 р. 123 матірних дочерних церков та каплиць в повіті, три церкви в місті Перемишлі. Підлягали вони 47 парохіяльним урядам в повіті та двом в місті.

Не маємо тепер точного стану залишених нами в Перемиському повіті церков, але в „Охронє Забиткуф", офіціозі Центрального Заряду Музеїв при Міністерстві Культури та Мистецтва, Варшава 1957, рік X. ч. 2, біdькає автор статті, що багато наших цінних історичних церков на Посянні, а в цьому і Перемишлі, внаслідок війни пропало. Що пропали — це знаємо, але дати їхнього походження говорять про віковічних автохтонів тих Земель, які їх будували. Отже пічнім від найстаршої в Торках (1402), яку сама громада розібрала в 1928 році. В Ніжанковичах церква фортечно-оборонного стилю, мурована 1456 р. Далі Буців — 1600 рік, Крутель Великий — 1630, Дусівці — 1641, Вірочко — 1716, Купна — 1725, Пацьковиці — 1728, Зротовичі — 1760, Поздяч — 1777, Валява — 1791, з „молодших" Медика — 1800, Шехині — 1804, Дроздовичі — 1805, Рожубевичі — 1819. Мацьковичі — 1830. Бабичі 1840, Кривча — 1841, Пралківці — 1842, Рушельчичі — 1845, Кунківці — 1846, Підмостичі — 1846, Бахів — 1848, Стібенець — 1849, Лучиці — 1850, Боршевичі — 1852, та Кликовичі — 1851. Для браку місця не вичисляю церков, молодших віком від ста років. Навіть Кшиштоф Вольський, директор перемиського архіву-музею, в своїй праці з 1957 року, п. п. „Перемишль та околиці" рекомендує туристам оглянути деякі з наведених церков, як цінні архітектурою, іконостасами, та поліхромією. Книжка ця безумовно цінна і для нас як документ часу, бо автор не згадує про гідні уваги на терені повіту костели, значить їх там не було.

Вертаючи до статистики, то коли б пощастило видобути шематизм перемиської епархії з 1913 року (1914 не вийшов), то ми б побачили, як збільшився польський стан посідання в повіті і місті за час польської окупації тих земель в роках 1919—1939. В повіті при допомозі парцеляції чи точніше колонізації, а в місті напливом урядовців із заходу, та переселенням наших інтелектуалів в корінну Польщу. Вольський в згаданій вже праці вичисляє цілі полоси незаселені, з яких виселено українців. Не знати, чи брак грошей на відбудову тих осель, чи непевність будучини тих земель, відстрашує охочих там поселитися.

Але маємо ще і другу статистику, переведену німцями в липні 1943 року, яка подає загальний стан населення на 168,350 душ. („Крайс-гавптманшафт Пшемісль"). В тому українців 123,326, поляків 43,-741, німців 503. жидів 90, та інших 690. І коли згадана статистика попаде в руки майбутнього дослідника, то він буде здивований, бо хоч стільки чоловіків не вернулося з війни (1939), і багато осіб вислано в міжчасі в Німеччину на примусові праці, то число населення в 1943 р. на 10,000 душ збільшилося від 1939 р. Це сталося тому, що німці як прихильники великих адміністраційних одиниць, творили великі „крайзи", і присднали до Перемищини і Добромильський повіт.

Але маємо і статистику нашої УПА, яку переведено з кінцем липня 1945. (Архів проф. Лева Шанковського). Коли УПА в своїй статистиці виказує, що в липні 1945 відійшло під совєтську Україну 42,429 українців, то мусіли також прийняти як схему німецький поділ адміністрації, себто включити там і села Добромильського повіту, бо 31 громад, які припали в 1945 р. СССР, мали в 1939 році приблизно тільки 22,500 українців. Таксамо те саме відноситься до 125,920 населення, яке припало в тому часі Польщі, між яким нараховує УПА аж 73,829 українців.

На закінчення подаю прикордонні, а дочніше всі ті 31 сіл Перемиського повіту, які припали СССР: (пазбучно) Боратичі, Боршевичі, Библо, Биків, Хідновичі, Храпливі, Циків, Дроздовичі, Гдешичі, Грушатиці, Яксманичі, Клоковичі, Мальговичі, Міжинець, Новосілки, Ніжанковичі, Польська Маринка. Поповичі, Підмостиці (Подмойсьце), Плішевичі, Селиська, Строневичі, Саночани, Сиракізьці, Шегині, Тишковичі, Вюлюничі, Заболотці та Зротовичі.

„Перед нами відкрився світ чудових мелодій. В українцях мусить бути непереможна сила, бо це не є голос слов'янської меляхолії, — в їхній пісні домінує сила, радість, життя й гумор, що звучить навіть у його мінорі." (Голляндський часопис Альґемайн Гандерблад, після концерту Державної Хорової Капелі в Амстердамі).

Поїздка КАПЕЛІ БАНДУРИСТІВ по країнах Европи зродить на сторінках чужинецької преси подібні похвали для нашої нації. ЖЕРТВУЙТЕ НА ПОЇЗДКУ ДО ЕВРОПИ!

(FRIENDS OF THE UKRAINIAN BANDURISTS CHORUS, P. O. Box 119, Detroit 12, Mich.)

„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" — Нюарк
— проти —
УСТ „ТРИЗУБ" — Филаделфія
ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ
ЗА ПЕРШЕНСТВО СУАСТ — СХІД
— відбудуться —
в неділю, 7-го вересня 1958 р.
на грищі ANGELES GROVE — UNION, N. J.
Год. 3:00 по полудні.

ПЕРЕДЗМАГ: ЮНЬЙОРИ — год. 1:30

ДОЇЗД: вгору Springfield Ave. до Burnatt Ave., скрутити на ліво до Allen Ave., звідтам направо до грища.

Український Музичний Інститут
в НЮ ЙОРКУ

НЕДІЛЯ,
7-го вересня 1958 р.
ГОД. 10:00 РАНО
149 2nd Ave. — Ню Йорк.

ЗАГАЛЬНИЙ З'ЇЗД УЧИТЕЛІВ
УМІ
(НЮ ЙОРК і ВСІ ВІДДІЛИ)

ПОРЯДОК НАРАД:
1. Відкриття і протокол попереднього З'їзду;
2. Звіти з діяльності усіх шкіл УМІ;
3. Доповідь директора про нові напрямні в праці УМІ;
4. Дискусія над звітами і доповіддю і відповідні ухвали;
5. Вибір директора на шкільний рік 1958/59;
6. Внески і запити.

Український Музичний Інститут
Відділ в ПАССЕЙКУ, Н. Дж.
повідомляє, що
ВПИСИ
на шкільний рік 1958/59
— відбудуться —
в п'ятницю, 5-го вересня 1958 р.
між год. 7:30 — 8:30 вечора
в НАРОДНІМ ДОМІ
при 237 Hope Avenue — PASSAIC, N. J.

Початок навчання: 8-го ВЕРЕСНЯ 1958 р.

За інформаціями телефонувати:
MU 4-3203

Нове видання
Олекса БАБІЙ
ПОВСТАНЦІ
Поема
ЦІНА $1.75.
Замовляти:
"SVOBODA"
P. O. Box 346,
Jersey City 3, N. J.

ЩЕ ЗАЛИШИЛОСЬ
тільки кілька примірників
чудової повісти-казки
Богдана Лепкого
„Під Тихий Вечір"
Ціна $ 1.95
Замовляти
SVOBODA
P. O. Box 346
Jersey City 3, N. J.

ЯРОСЛАВ ЯРОСЛАВЕНКО

Дійшла до нас зі Львова вістка, що там помер на сімдесятому році життя композитор і видавець музичних творів Ярослав Ярославенко. Покійний Ярослав Вінцковський (Ярославенко це його мистецький псевдонім), народж. 1888 року в м. Ярославі в Західній Україні, був по фаху інженером в дирекції залізниць у Львові. Попри свої технічні студії у львівській політехніці вчився сольоспіву у проф. Богданського у Львові і замолоду виступав як співак - соліст (баритон). Музично - теоретичне знання набув у знаного тоді у Львові композитора і диригента Яна Галя, а також доповнював його самотужки, як багато наших музик в тих часах. Будучи діяльним членом руханкового товариства „Сокіл" у Львові, написав для „Соколів" текст і музику для „Сокільського марша" (Соколи, соколи, ставаймо в ряди) і той марш, який появився у кількох накладах, спопуляризував ім'я Ярославенка, як композитора. Коли на Зах. Укр. Землях почав розвиватися „Пласт", Ярославенко, на прохання організаторів Пласту, написав „Пластовий марш" до слів Івана Франка: „Сонце по небі колує", а згодом другу знану пластову пісню до слів Черкасенка „Гей, пластуни, гей юнаки".

Коли на Зах. Укр. Землях почали поставати духові оркестри „Січей" і „Соколів", Ярославенко складав для них марші і легкі твори, побудовані на оригінальних або народних мотивах. Та головно ділянкою його музичної творчости була вокальна музика: сольоспіви з форт. і хоральні твори, яких він залишив поважне число. З сольових пісень хоча б назвати: Ой нависли чорні хмари, О будь мені як бозу цвіт, Гей, закуй мені зазуле, На скелі, Дика рожа. Твори для мішаних хорів: Кантата до слів І. Франка, На смерть Т. Шевченка, Ми любим рідний край. Для чоловічого хору: Дві хмароньки, Дивувалась зима. За Україну (Вороний), Конкістадори (Франко), Тихо гойдаються, Фінал, Туга (один з перших його творів). Служба Божа для міш. хору, обробітки народних пісень, стрілецькі пісні для фортепіяна, опера „Відьма" і оперета „Бабський бунт", які були в репертуарі українських театрів в Галичині, це головніші з його творів. Останньо появився його збірник лемківських пісень для хору у виданні радянського видавництва у Львові.

Ярославенко був основником і власником музичної накладні „Торбан" у Львові, у якій появлялися не тільки його твори, але також твори Дениса Січинського, Я. Лопатинського, К. Стеценка, В. Безкоровайного та інших українських композиторів. Понад 200 чисел випусків тої накладні — це незаперечена заслуга Ярославенка, бо без друку вони були б певно затратилися в рукописах (головно твори Січинського і Лопатинського), як затратилося багато невиданих творів українських композиторів. Крім цього видав він чотири випуски хорових творів різних композиторів „Наші звуки" та листки з мелодіями народних і популярних пісень „Торбанчик".

Хоч не всі твори Ярославенка мають мистецьку вартість, бо деякі писані „від руки", без глибшого музичного змісту, то все таки не можна недоціновувати значення Ярославенка в розвитку нашої музичної культури. Він був один з тих, що в тодішніх умовах культурного життя на галицькім загумінку не мав відваги чи можливости, як і багато йому подібних, стати на професійний музичний шлях, хоч мав для цього талан. Та будучи музиком - ділетантом, вложив він немало праці в будову нашого культурного життя і цим заслужив собі на місце в пантеоні діячів українського мистецтва.

Осип Залеський.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

УКРАЇНСЬКА СПОРТОВА ПЛОЩА В НЮ ЙОРКУ

УСК — Ню Йорк та Корпорація Українсько-Американське Спортове Об'єднання — Ню Йорк стали власниками новонабутої спортової площі

Як повідомляють з Українського Спортового Клюбу в Ню Йорку, востаннє успішно закінчилися переговори у справі купна великої спортової площі. Площа ця положена на Флашінґ, Квінс, біля вулиць 123—124 та дороги ч. 33 являється поважним набутком нашої зорганізованої громади. Остаточне контрактове оформлення цього купна відбудеться в половині наступного місяця. Купівна ціна виносить біля 40 тисяч долярів, що їх Клюб сподівається зібрати серед нашої громади. Віримо, що весь наш загал піде назустріч цим намаганням та своїми пожертвами допоможе здійснити благородний задум наших спортовців, тобто допоможе збудувати у Ню Йорку власний спортовий майдан.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

З ЖИТТЯ ВІДДІЛІВ У. Н. С.

Гемилтон, Онтеріо

Відзначення УНРади.

Патріотичне громадянство Гамілтону, силами 7-ої Станиці СБУВ, СУЖЕРО та ОДУМ 24 серпня влаштувало в оселі „Золота Брама" вдалу імпрезу для вшанування УНРади з приводу десятих роковин її існування. Програма була: — Богослужба в храмі Гамілтону, виїзд автами до оселі, обід там для всіх присутніх, промови гостей з Представництва УНРади в Канаді, концерт й танці.

Зрана була добра погода, коли ж вийшли з церкви, то був затяжний дощ. Впорядчики розгубилися, але людність рішуче вплинула на них. Значна більшість посідала в авта й рушила до оселі. Гарна місцевість, гарний великий літній будинок, в якому прекрасна заля. Накриті столи. Всі розсілися за столами й почався обід. Коли вже наситились, то один із впорядчиків проголосив, що починається офіційна частина Зустрічі і запросив до слова голову Представництва УНРади в Канаді ген. Садовського. В змістовному слові представив шановний гість слухачам події від Першої Світової війни і аж до переорганізування Державного Центру УНР в день 16-го липня 1948 року. Перед очима, як живі, пройшли — революція в Росії й Україні, військові й селянські з'їзди в Києві, повстання Української Центральної Ради й Уряду УНР, як також армії на чолі з Головним Отаманом Симоном Петлюрою, її чотирирічна безперервна, запекла боротьба з ворогами на трьох фронтах та відхід з України на чужину; праця Уряду УНР зо значними успіхами; друга світова війна; події після неї; табори ДіПі і нарешті створення Української Національної Ради та її Виконного Органу.

Підготовивши таким чином грунт для основної доповіді про УНРаду, ген. Садовський запросив до слова члена Представництва УНРади в Канаді д-ра Олексу Яворського. Доктор є давнім політиком, добрим промовцем, детально ознайомлений з українською визвольною політикою і працею УНРади та ВО, яскраво представив слухачам всі трудноці, що їх мусіла перемагати УНРада і ВО, як також оповів і про значні успіхи, які осягнула вона. Закінчив свою змістовну доповідь гарячим закликом до всебічної підтримки Державного Центру УНР, головно ж матеріяльно. Захоплені слухачі спонтанно розпочали збірку для УНРади, яка дала добрі наслідки.

По скінченні збірки почався концерт. Виступили солісти. Першою появилася на сцені панна Зіна Рома і проспівала гарним голосом дві пісні. По ній вийшов на сцену диригент хору, симпатичний баритон Макар Сушко, який нагородив слухачів трьома прегарними піснями, що їх рясно оплескувано. Далі відбулося спільне фотографування, якого доконав відомий в Торонті мистець фотографії Петро Шкурка.

Під вечір прибула до оселі гамілтонська оркестра, яка підбадьорила молодь, заохочуючи до танців. На загал, не дивлячись на затяжний дощ, на Зустріч прибуло багато людей; імпреза вдалася. Велика подяка ініціяторам і виконавцям її, зокрема заслуговують на подяку члени Ділового Комітету в особах пп. Миколи Гудими. Миколи Онушка та Івана Наливайка, як також за жертвенну працю всі ті пані, що зготували смачний обід.

В. С.

Филаделфія, Па.

Збори УСТ „Тризуб".

Річні Збори Українського Спортового Товариства „Тризуб" відбулися 16-го серпня в залі Пластового Дому при 827 Норт Френклин вул у Филаделфії при присутності коло 80 членів. Пан Бак-Бойчук проводив зборами, а секретарював п. Климовський. Уступаючий голова Олександер Яремко в своїм звіті представив різні трудноці, які товариство пережило з причини конкуренції заздрісних людей і вказав на величезні кошти, які професійна дружина мусить платити за приналежність до „Америкен Сакер Ліг", де наша дружина під назвою „Юкрейнісн Нешенелс" здобула вдруге місце і принесла славу в американській пресі для українського імени.

Звітували токож д-р Бернардин, д-р Голубінка, п. Завадович, п. Дуцилович, інж. Медуха, д-р Новозенюк, п. Савчак і д-р Колтун від шахової ланки.

Вибрано 12-членну Управу на слідуючий сезон. Редактор „Америки" п. Є. Зиблікевич став головою Т-ва. П-ні Зейкан є секретаркою, а п. Комарницький бизнесовий менаджер. Інші члени проводу такі: Субтельний, Баглай, Остиш, Корженьовський, Тарнавський, Ткачук, Ігнатюк, Сеник і д-р Голубінка.

О. Яремко.

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього,
відійшла від нас у вічність,
НАША НАЙДОРОЖЧА ДРУЖИНА, МАТІР й БАБУСЯ,
на 50-му році життя,

Амалія-Юлія з Озарків
ПАСІЧНИК

у вівторок, 19-го серпня 1958 р.,
по короткій, невиліченій недузі.

Тлінні Останки бл. п. АМАЛІЇ ПАСІЧНИК, зложено на цвинтарі української греко-кат. катедри Преч. Діви Марії у Факс Чейз, Филаделфія, Па., 23-го серпня 1958 р.

Цією дорогою складаємо особливу подяку Всеч. о. д-рові Андрієві Мельникові й о. д-рові Блажейовському, за уділення Найсвятіших Тайн, Панахиду й прощальну промову та зложення Покійної в могилу.

Особливу подяку складаємо усій филаделфійській Україні, Т-ву Укр. Амер. Горожан, Т-ву Укр. Амер. Громади при 23-ій і Брави вул., Об'єднаним Громадам Филаделфії, 12-му Відділові ОДВУ, п. І. Харамбурі, д-рові В. Галанові, членам Централі ОбВУА, п. Алексеєвичеві, й всім членам Відділу ОбВУА, членам Т-ва „Мир" УНСоюзу, Централі Учительської Громади, драм. гурткові ім. Л. Українки, Укр. Амер. Стр. Оркестрі, С-ву ім. О. Басараб, Mc Beth Arc Lamp Co., Minneapolis Honeywell Co., сестрі й шуринові Бойкові з Йонгставну, Огайо, П-ву Буката, Сярчинському, Котляр, й Ґрінберґу, Бевілаква та усім Приятелям, Сусідам і чужонаціональним Знайомим, за їх найщиріші вислови співчуття, квіти, Служби Божі, та розраду.

ПРОЩАЙ, НАЙКРАЩА КВІТКО, УКРАЇНСЬКОЇ РОГАТИНСЬКОЇ ЗЕМЛІ, НАЙДОРОЖЧА ДРУЖИНО, МАЛЮСЮ, ми зложили на Твої груди китицю квітів з України — грудкою Рідної Землі, щоб була Тобі легкою!

ДО ПОБАЧЕННЯ У ВІЧНОСТІ!

Тяжким горем прибиті:

МИТРО ПАСІЧНИК — муж
АВЕЛЬ-ЗЕНКО, ІГОР і ОЛЬГА — діти
ІВАН, РОЗАЛІЯ — зять і невістка
АЛЕН, ДАВИД, ДІЯНА, МАРІЯ — внуки

Комітет Об'єднаних Американсько-Українських
Організацій міста Ню Йорку,
ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ
—> влаштовує <—
в НЕДІЛЮ, 5-го ЖОВТНЯ 1958 — Год. 2:30 по пол.
в залі МАНГЕТТЕН СЕНТЕР
34-та вулиця і 8-ма Евеня
в НЮ ЙОРКУ
УКРАЇНСЬКУ ПРОТЕСТАЦІЙНУ
МАНІФЕСТАЦІЮ
В 25-ту РІЧНИЦЮ
ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ В УКРАЇНІ.

В програмі Маніфестації:
виступи американських і українських промовців, схвалення резолюцій.

В мистецькій частині виступлять:
Репрезентативний Хор „КОБЗАР" і Українська Філярмонійна Оркестра під дир. д-ра АНТОНА РУДНИЦЬКОГО.

УКРАЇНЦІ НЮ ЙОРКУ й НЮ ДЖЕРЗІ!
У зв'язку з теперішньою міжнародною ситуацією, подіями останніх тижнів в Европі, на Середньому і Далекому Сході, та загрозою поважного конфлікту, який щораз виразніше виринає на обрії, коли керманичі вільного світу стурбовані майбутнім своїх країн і народів, коли на обрії назрівають дії, що можуть сколихнути Українські Землі та кинути на терези подій і долю українського народу — у цю важливу пору —

КЛИЧЕМО ВАС НА ВЕЛИКУ
УКРАЇНСЬКУ ПРОТЕСТАЦІЙНУ МАНІФЕСТАЦІЮ!

Своєю масовою участю вшануймо пам'ять мільйонів жертв, а заразом запротестуймо проти злочину народовбивства Москви в Україні та окупації України.

У неділю, 7-го вересня 1958 р.
У ЧЕТВЕРТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
бл. п. ГАЛИНИ ДІХТЯР
в УПЦеркві св. Володимира
на Комюнінав Евеню, Джерзі Сіті,
після Літургії — о 11:00 год. перед пол.
буде відправлена
ПАНАХИДА
а о год. 3:00 по пол.
на цвинтарі Арлінґтон Меморіял Парк
буде
ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА
про що повідомляє
РОДИНА ПОКІЙНОЇ

Союз Українських Студентських
Товариств Америки
повідомляє, що
ТРЕТЯ
ЛІТНЯ КОНФЕРЕНЦІЯ
Високошкільної Молоді
відбудеться на „СОЮЗІВЦІ"
в днях 19 — 21-го вересня 1958 р.

В ПРОГРАМІ:
- Відзначення 50-ліття Студентського Руху;
- Наукова частина під загальною темою: „Україна після Другої Світової Війни";
- Організаційно-студентські справи;
- Студентська ЗАБАВА.

Зголошення надсилати на:
M. POCHTAR → 58 Leslie Street — NEWARK 8, N. J.
ВСЕ СТУДЕНТСТВО, МОЛОДЬ І ГРОМАДЯНСТВО
ДО УЧАСТИ В КОНФЕРЕНЦІЇ ЗАКЛИКАЄ
Управа СУСТА

ДРУГИЙ КОНҐРЕС
Американських Приятелів АБН
відбудеться
20-го і 21-го вересня 1958 р.
в залях готелю „НЮЙОРКЕР" в Ню Йорку

До участи в Конґресі запрошено визначних американських і чужинецьких політичних діячів, зокрема з азійських країн, Південної Америки, Канади, і представників ЦК АБН з Европи.
ПРОГРАМА КОНҐРЕСУ БУДЕ ПРОГОЛОШЕНА ОКРЕМО.

З нагоди Конґресу — відбудеться —
БЕНКЕТ
на який можна одержати квитки в Домі Організацій Визвольного Фронту (315 Іст — 10 вул.) та в українських книгарнях Ню Йорку.
ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ

Увага! НЮАРК і ОКОЛИЦЯ! Увага!
ПЕРШУ
ОСІННЮ ЗАБАВУ
яку влаштовує
КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛІ
— відбудеться —
в суботу, 6-го вересня 1958 р.
У ВЛАСНІЙ ЗАЛІ
180 Вільям вулиця, Нюарк, Н. Дж.
ПОЧАТОК о год. 8:30 вечора.
ВСТУП — $1.25
Оркестра ЙОСИПА СНІГУРА.

До участі запрошуємо Українську Молодь і старше Громадянство!
КОМІТЕТ

Перон і надалі герой для арґентинського робітництва

Буенос Айрес. — Співробітник щоденника „Ню Йорк Таймс" Хуан де Оніс заналізував на місці настрої більшости арґентинського робітництва і ствердив, що те робітництво домагається повороту Хуана Перона до Арґентини, щоб він міг стати на чолі зорганізованого робітництва. 34-річний провідник робітничої організації Амадо Ольмос заявив американському журналістові, що робітництво хоче Перона не „як президента, а тільки як свого партійного провідника". Теперішній президент Арґентини д-р Фрондізі висилав перед виборами свого секретаря до Перона, щоб переконати колишнього диктатора про потребу підтримки для теперішнього арґентинського уряду. Президент Фрондізі робить економічні уступки для робітничих організацій, прихильних до Перона, але дехто гадає, що робітництво Арґентини не вдовольниться тільки економічними здобутками і схоче впливів в політичній ділянці.

ШУКАЮТЬ ЗЛОЧИНЦЯ, ЯКИЙ НА СТЕТЕН АЙЛЕНДІ ВБИВ ЛІКАРЯ І ЙОГО ДРУЖИНУ

Ню Йорк. — 2-го вересня до мешкання 31-річного лікаря д-ра Мелвіна А. Наймера заліз через відкрите вікно в пивниці злочинець та старався задусити 8-річного сина лікаря, який спав разом із своїм 2-річним братом. Крик дитини почули батьки і прибігли на рятунок, але злочинець смертельно поранив їх ножем і сам втік. Жінка лікаря почала телефонувати до поліції, але при тому зімліла і 8-річний син повідомив поліцію про напад. Поліція прибула 4 мінути після алярму, але злочинця не знайдено. За ним шукають по 13-ох сусідніх стейтах.

ЧИСЛО ЗАНЕДУЖАНЬ НА ПОЛІО ЗБІЛЬШИЛОСЯ НА 36%

Вашинґтон. — Уряд Публічного Здоров'я повідомляє, що в тижні, який закінчився 23-го серпня число занедужань на поліо збільшилося на 309, це значить на 36 відсотків. Досі всіх захворінь на поліо в цьому році було 1.940 а минулого року їх було 3,607. Найбільше нових захворінь було в стейті Мишиґен. Виконний головний лікар ЗДА д-р Джан Д. Портерфілд закликає до щеплення всіх, які ще не мають 40 років. В тижні, що скінчився 23 серпня, було 144 випадки паралітичного поліо.

● **Ральф Дж. Перотта** 5-го вересня минулого року на шляху ч. 22 коло Армонку, Н. Й. наїхав автом на паркан і легко поранився. 27-го серпня в тому самому місці він наскочив автом на паркан і згинув.

● **У місяці червні цього року** число одружень у ЗДА становило 184,000 — на 4,000 менше як у червні 1957 року. В першій половині цього року число одружень в ЗДА становило 687,000, а в тому самому часі минулого року — 737,000.

● **У Лондоні, Ноттінґгемі** й інших англійських промислових центрах несподівано загострились расові відносини. На передмісті Лондону, Ноттінґ Гіллі, заарештовано 9 юнаків за напади на муринів. У Ноттінґгемі зчинилася вулична бійка між муринами й білими, при чому кільканадцять осіб поранено. В Англії живе близько 200,000 кольорових, в тому числі 100,000 муринів із Західньої Індії та 50,000 пакістанців і індійців. Це число щороку більшає. У зв'язку з безробіттям настрої звернулись проти кольорових робітників.

ЛЕТУНСЬКА АКАДЕМІЯ ПОЧИНАЄ НАВЧАННЯ В НОВОМУ БУДИНКУ

Колорадо Спрінґс, Колорадо. — При кінці серпня перші летунські кадети прибули до новозбудованого будинку летунської академії, в якій відбуватиметься навчання. Впродовж перших чотирьох років існування академії кадети навчалися в тимчасовому приміщенні в летунській базі в Лаврі коло Денверу, Колорадо. Видатки на будову цієї академії становили 133,500,000 долярів. В неділю ввечері 1,145 кадетів їли перший обід в новому приміщенні.

Короткі Вістки

● **В Ізраїлі** панує велике схвилювання серед домашних господинь та дрібних купців. В Тель Авіві відкрито перший „супер-маркет" на американський лад, зорганізований за $500,000, що їх склали американські, канадійські й ізраїльські удільовці. Таких супермаркетів мають відкрити в Ізраїлі протягом найближчих чотирьох років 20. Ізраїльський уряд сподівається, що завдяки „супермаркетам", які також в ЗДА є найдешевшими харчовими крамницями, впадуть ціни і зросте загальний добробут. Однак, заснування 20-х „супермаркетів" в Ізраїлі спричинить банкрутство 10,000 дрібних загальних крамниць з харчами, яриною, м'ясом і рибою. Тому ця справа викликала „малу революцію".

● **Західньо - німецький уряд** безуспішно запротестував проти висвітлювання на міжнародному кінофестивалі у Венеції німецького фільму „Дівчина Розмарі", забороненого в Німеччині. Це — кримінальний фільм, в якому кидається погане світло на куліси західньо-німецького промислу, з його нездоровими методами взаємного суперництва, шпигунства і інтриґ. Західньо - німецький уряд твердить, що цей фільм має тенденцію очорнювати господарське відродження Німеччини.

● **В Румунії** переводять генеральну чистку серед спортовців. Румунська Федерація фізичної культури і спорту проголосила комунікат проти „порушування спортової соціялістичної морлі" численними легкоатлетами. З Федерації виключено 14 видатних футболістів, позбавлено звання „заслуженого майстра спорту" колишнього чемпіона тенісу, заборонено виїздити за кордон чотирьом футбольним дружинам. Одним із злочинів, що їх закинено легкоатлетам, є „пачкування товарів з капіталістичних країн".

Президент за очищення робітничих організацій

Нюпорт, Ровд Айленд. — З нагоди Дня Праці президент Айзенгавер в окремім заяві стверджує, що і громадянство і зорганізоване робітництво повинні бути забезпечені проти шкідливого зловживання в робітничих організаціях, і тому конче потрібне є ухвалення відповідного робітничого закону. В додатку до цієї заяви Президент подав список тих засад, якими повинні керуватися провідники робітничих організацій і працедавці у відношенні між собою. Ця заява Президента має бути оскарженням демократичного 85-го Конґресу в тому, що не вспів ухвалити робітничого законопроєкту, який уряд вніс був ще в січні ц. р.

● **У Маракайбо в Венесуелі** автобус з'їхав із кручі, над якою вів шлях, і впав у пропасть, при чому згинула 31 особа.

● **На останній пресовій конференції** президент Айзенгавер заявив, що Вашинґтон повинен мати кращі бейзболові дружини, ніж їх має тепер.

ТАРЗАН, ч. 4120. Це вже не сон.

Три чоловіки обережно простували стежкою вгору до дому.

Панувала німа тиша, коли Джов відсунув набік бамбусову завісу.

І показав своїм компаньйонам жахливу „сцену смерти! — Що ви тепер думаєте про мою уяву? — похмуро запитав Сем.